

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/183604,Magdalena-Molczanowska-Helena-Zurowska-Zamordowana-o-krok-od-prawdy.html>
27.02.2026, 10:27

Magdalena Molczanowska: Helena Żurowska. Zamordowana o krok od prawdy

Wysłanniczka Rządu RP na uchodźstwie, uczestniczka Powstania Warszawskiego, kurierka ZWZ-AK, była jedną z niewielu kobiet skazanych na karę śmierci i zamordowanych przez komunistyczny aparat represji. Jej śmierć nierozzerwalnie związana była z jedną z najsukuteczniejszych prowokacji komunistycznego wywiadu – sprawą V Zarządu WiN.

[Zbrodnie komunistyczne](#)

24.06.2026

Urodziła się 24 czerwca 1905 r. w Olszanicy w powiecie Lesko. Pochodziła z rodziny ziemiańskiej – dzieciństwo spędziła w rodzinnym majątku w Posadzie Nowomiejskiej koło Dobromila (dawne woj. lwowskie). W 1928 r. ukończyła Politechnikę Lwowską i uzyskała tytuł inżyniera rolnika. Pracowała w Małopolskim Towarzystwie Rolniczym, a od 1932 r. zarządzała rodzinnym majątkiem w Boniowicach k. Dobromila.

Przez niejedną granicę

Po wkroczeniu Sowietów, w październiku 1939 r., Helena przedostała się na Węgry. To właśnie tam poznała Jana Mazurkiewicza ps. „Jan”, „Radosław”, który wciągnął ją do pracy konspiracyjnej. Zaprzysiężona w ZWZ, już w styczniu 1940 r. została skierowana do kraju jako kurierka.

Od października 1941 r. pełniła funkcję kurierki i szefa łączności na Obszar Lwów, kierowanej przez Jana Mazurkiewicza, Tajnej Organizacji Wojskowej. Po scaleniu TOW z Armią Krajową została kurierką do zadań specjalnych Kedywu Komedy Głównej AK.

Helena Żurowska brała udział w Powstaniu Warszawskim – walczyła w Batalionie „Iwo” i Zgrupowaniu „Radosław”. Była łączniczką dowódcy do zadań specjalnych. Ranna w rękę, trafiła do niewoli niemieckiej. W obozie jenieckim w Molsdorf przebywała do wyzwolenia przez wojska amerykańskie w kwietniu 1945 r.

W październiku 1945 r. Helena Żurowska powróciła do Polski. Jak wyjaśniała, głównym powodem tej decyzji była chęć dowiedzenia się czegoś o losach wieloletniego dowódcy Jana Mazurkiewicza ps. „Radosław”. Jednak nie udało jej się nawiązać kontaktów i już w grudniu 1945 r. powróciła do Niemiec, gdzie rozpoczęła służbę w Polskim Ośrodku Wojskowym nr 102.

Jej wieloletnie doświadczenie w pracy konspiracyjnej zostało docenione – w sierpniu 1946 r. została zwerbowana do aparatu łączności MSW Rządu RP na uchodźstwie. Opracowywała drogi przerzutowe z Polski do Niemiec, przygotowywała kurierów. Latem 1947 r. przedostała się do Polski. W Szczecinie nawiązała kontakt z konspiracyjnym ośrodkiem delegatury MSW na kraj i badała możliwości prowadzenia dalszej działalności niepodległościowej. Po kilkudniowym pobycie na Wybrzeżu powróciła do Niemiec.

Ostatnia misja

Na kolejną misję do kraju skierowana została w początkach sierpnia 1948 r. – miała nawiązać

kontakt ze Zrzeszeniem WiN, dowiedzieć się o losach aresztowanych przez UB kurierów i zorganizować nowe struktury łączności z rządem emigracyjnym. Została wciągnięta w grę operacyjną kontrolowanego przez UB V Zarządu WiN. W Archiwum IPN zachowały się drobiazgowo raporty świadczące o tym, że już od 22 sierpnia poddana była ścisłej obserwacji.

Bezpieka aresztowała Helenę Żurowską 29 września 1948 r. w Gdańsku. Została osadzona w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Podczas wielomiesięcznego, ciężkiego śledztwa starała się ochraniać współpracowników, wносиła uwagi do protokołów przesłuchań, konsekwentnie prostowała narzucone lub wymuszone odpowiedzi. 8 sierpnia 1949 r. zapadł wyrok – kara śmierci.

Helena Żurowska została rozstrzelana w więzieniu mokotowskim 21 września 1949 r. Tak wysoki wymiar kary i niezastosowanie prawa łaski wynikały prawdopodobnie z tego, że Helena rozszyfrowała prowokację UB i zorientowała się, że V Zarząd WiN jest w pełni kontrolowany przez komunistyczną bezpiekę.

Więcej interesujących materiałów na profilu [Archiwum IPN](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

II wojna światowa, komunizm, Zbrodnie komunistyczne

Artykuł

Helena Żurowska, zdjęcie legitymacyjne (fot. z zasobu IPN)